

Turkish Studies Social Sciences

Volume 14 Issue 3, 2019, p. 343-363

DOI: 10.29228/TurkishStudies.22541

ISSN: 2667-5617

Skopje/MACEDONIA-Ankara/TURKEY

INTERNATIONAL
BALKAN
UNIVERSITY

EXCELLENCE FOR THE FUTURE
IBU.EDU.MK

Research Article / Araştırma Makalesi

Article Info/Makale Bilgisi

✍ *Received/Geliş:* 10.01.2019

✓ *Accepted/Kabul:* 10.06.2019

✍ *Report Dates/Rapor Tarihleri:* Referee 1 (25.02.2019)- Referee 2 (13.03.2019)

This article was checked by intihal.net.

HAYAT BOYU ÖĞRENME ETKİNLİKLERİNE KATILIMIN AKTİF YAŞLANMANIN DESTEKLENMESİNDEKİ ROLÜ

Ümmügülsüm CANATAN* - Hayat BOZ**

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, yerel yönetimler tarafından yaşlılar için sunulan hayat boyu öğrenme kurs ve etkinliklerine katılımın günlük yaşamdaki faydasını aktif yaşlanma bağlamında incelemektir. Bu amaç doğrultusunda Ankara Büyükşehir Belediyesi'ne bağlı Kuşcağız, Planet ve Pursaklar'daki Yaşlı Lokallerinde düzenlenen kurs ve etkinliklere katılan 60 yaş ve üzeri 40 gönüllüden bir çalışma grubu oluşturulmuştur. Nitel araştırma yönteminin uygulandığı bu çalışmada yarı yapılandırılmış soru formları kullanılarak derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Elde edilen veriler içerik ve betimsel analiz kullanılarak çözümlenmiştir. Verilerin analizi sonucunda araştırmanın bulguları; i) Yaşlı Lokallerindeki kurs ve etkinliklere katılan yaşlıların demografik özellikleri, ii) yaşlılar tarafından katılım sağlanan kurs ve etkinliklerin neler olduğu, iii) hayat boyu öğrenme sürecine katılımın yaşlıların günlük yaşamını aktif yaşlanma bağlamında nasıl etkilediği olmak üzere 3 başlık altında toplanmıştır. Sonuç olarak, 60-64 yaş aralığındaki yaşlılarda hayat boyu öğrenme kurs ve etkinliklerine katılımın daha fazla olduğu görülmüştür. Bu gruptaki yaşlıların eğitim düzeylerinin yüksek olduğu dikkate alındığında eğitim düzeyinin kurs ve etkinliklere katılımı önemli etkisinin olduğu düşünülmektedir. Yaşlı yetişkinlerin katıldıkları kurs ve etkinlikler; kişisel gelişim kurs ve etkinlikleri, boş zaman değerlendirme etkinlikleri ve sosyo-kültürel etkinlikler olarak sınıflandırılmıştır. Yaşlı yetişkinlerin daha çok resim, müzik, Kur'an-ı Kerim, spor, gezi, piknik ve kahvaltı gibi kurs ve etkinliklere katıldıkları tespit edilmiştir. Kurslar ve etkinliklere katılımın yaşlı yetişkinlerin

* Öğretmen, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, E-posta: ummuca79@gmail.com

** Prof. Dr., Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Hayat Boyu Öğrenme ve Yetişkin Eğitimi Anabilim Dalı, E-posta: hayat.boz@education.ankara.edu.tr

günlük yaşamlarını aktif yaşlanma bağlamında; sosyal katılım, sağlık, yaşam memnuniyeti, emeklilikte üretime devam, kuşaklararası dayanışma ve sosyal sorumluluk olmak üzere beş yönde etkilediği belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Aktif Yaşlanma, Hayat Boyu Öğrenme, Yaşlılar, Yaşlı Lokalleri, Yerel Yönetim

THE ROLE OF PARTICIPATION IN LIFELONG LEARNING ACTIVITIES IN PROMOTING ACTIVE AGEING

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the benefits of the participation of elderlies in the lifelong learning courses and activities offered by local governments in the context of active aging. The study group was composed of 40 volunteer elderly aged 60 years and above participating in the courses and activities organized at the Elderly Clubs located in Kuşcağız, Planet and Pursaklar affiliated by Ankara Metropolitan Municipality. Qualitative research method was applied and in-depth interviews were conducted using semi-structured questionnaires in this study. The obtained data were analyzed using both content and descriptive analysis methods. The findings were classified under 3 topics; i) demographic characteristics of the elderly participating in courses and activities at Elderly Clubs, ii) the courses and activities attended by the elderly and iii) how participation in the lifelong learning process affected the Daily lives of the elderly in the context of active ageing. In conclusion, attendance to courses and activities was greater in the age of 60-64. Considering that the education level of the elderly in this group is high, it is thought that education level was important for participation in courses and activities. Courses and activities attended by elderlies were classified as; personal development courses and activities; leisure time activities and socio-cultural activities. Elderlies were more likely to participate in courses and activities such as painting, music, Quran, sports, tour, picnics and brunch. It was determined that older adults' participation in the courses and activities affected in terms of their social participation, health, life satisfaction, continuing production in retirement, intergenerational solidarity and social responsibility in the context of active aging.

STRUCTURED ABSTRACT

Introduction

The world population is getting older and similarly elderly population is growing rapidly in Turkey as well. Accordingly, issues related to the participation of the elderly in the lifelong learning process and active aging are gaining importance. As in the developed countries, there are a number of practices by a limited number of local governments in our country to support the participation of elderly in the lifelong learning process and thereby support their active aging. The

opportunities provided to the elderly in the Elderly Club of Family Life Center in Ankara Metropolitan Municipality are one of the examples of good practice in our country. Since 2005, Ankara Metropolitan Municipality has been offering lifelong learning opportunities for citizens over the age of 50 to prevent social isolation and ensure social welfare by increasing the quality of life. The findings of this study are important since it examines the benefits of the participation of elderlies in the lifelong learning courses and activities offered by Elderly Club in the context of active aging.

Aim of the Study

The aim of this study is to examine the benefits of the participation of elderlies in the lifelong learning courses and activities offered by local governments in the context of active aging. In the scope of this general aim, the sub-aims of this research are listed below.

- What are the demographic characteristics of elderlies in lifelong learning courses and activities at the Elderly Club?
- Which courses and activities they attend?
- How the participation of elderlies in the lifelong learning courses and activities at the Elderly Club affects their daily life in the context of active aging?

Method

Qualitative research model was applied and comprehensive interviews were conducted with semi-structured questionnaires in this study. The study group was selected by using both purposive sampling (maximum variation sampling) and convenience sampling methods. The study group was composed of 40 volunteer elderlies aged 60 years and above participating in the courses and activities organized at the Elderly Clubs located in Kuşcağız, Planet and Pursaklar affiliated by Ankara Metropolitan Municipality in 2017-2018. The gathered data was analyzed using both content and descriptive analysis methods.

Findings and Discussion

In this part of the research, the findings of the study and the related comments are presented. The findings were classified under 3 topics; i) demographic characteristics of the elderlies participating in courses and activities at the Elderly Clubs, ii) the courses and activities attended by them and iii) how participation in the lifelong learning process affected their daily life in the context of active ageing.

When the information about the gender of the elderlies participating in the study is examined, it is seen that the participants consist of 11 women and 29 men, the majority of which are male. Participation in courses and activities was intense in elderlies aged 60-64. The age of 60 is set which is approved by the UN as the lower limit for the selection of the elderlies in this study. The reason is that, life expectancy is low in developing countries like Turkey since they are socio-economically less developed, unhealthy nutrition is widespread, number of doctor, hospital and recreation areas are insufficient and habit of doing sports is not common (ASAGEM, 2005:61-62).

In this study, the information related to the education level of the elderly participants were examined, there were 12 people with primary school, 14 with high school and 14 with higher education and maximum participation in courses and activities, total number of high school and higher education is 28 which is more than lower education levels. When the researches about participation in education are examined, it is seen that the lower the education levels of the individual, the lower the level of participation in education in the older ages. Also the participants who have longer formal education are more likely to participate in education in old age. (Miser, 2013; Okçabol, 2006; Ural, 1993).

The courses and activities attended by elderlies are classified as personal development courses and activities, leisure time activities and socio-cultural activities. Personal development courses and activities include painting, music, computer and internet, English and Ottoman Turkish, Qur'an and Catechism. Leisure time/recreational activities include fitness and swimming, billiards, table tennis and a library. In the context of socio-cultural activities, exhibitions, choirs, concerts and meetings, cinema, theater, poetry club, travels, picnics and brunches are organized. In general, it was found that the elderlies participated in courses and activities such as painting, music, Quran, fitness and swimming, travels, picnic and brunches more. Through these activities, the elderlies engage in sports and learn new things, socialize and have healthy quality life. It can be said that, through participation in courses and activities elderlies gain hobbies, improve themselves and receive personal satisfaction. In addition, some studies conducted to determine the need for education of the elderlies supports these findings. In these studies; topics such as social and cultural activities, healthy living, psychology, leisure time activities, work and profession, use of technology, knowledge of public rights, aged care, religious issues, literacy, financial management and agriculture are prominent (Dağlı, 2018 b; Erişen, 2010; Şanlı, 2012). In addition, it is stated that the educational activities should be carried out by the experts in this field at the proper place and time for the participants considering the andrologic and gerontological assumptions (Dağlı, 2018b).

Active aging is the process of optimizing health, participation and security opportunities in order to improve the quality of life of people as their life spans lengthen (DSÖ, 2002). In this context, social participation, health, life satisfaction, continuity in production in retirement, intergenerational solidarity and social responsibility issues have an important place in raising the quality of life and ensuring active aging. Improving social relations through participation in social life and ensuring healthy life through sports activities contribute to improving the quality of life. When the data obtained from the elderly participants were analyzed; there are five aspects related to active aging, namely social participation, health, life satisfaction, continuity of production in retirement, intergenerational solidarity and social responsibility. These five aspects are given below.

Social Participation; participants' statements about the social participation dimension are like “gathering of friends talking and chatting”, “making new friends”, “finding the opportunity to socialize”, “engaging with people”, “I don't feel loneliness”, “I don't isolate myself

from society”, “I don’t keep myself at home”, “I keep up with life”, “I mingle freely with the crowd/community”. From this point of view, it is possible to say that the elderly live a more active and high quality life by participating in lifelong learning courses and activities. Participation to these kind of activities has both individual and social benefits. As seen in the views of the participants and in the literature, participation in the lifelong learning process prevents the social isolation of the elderly, facilitates their adaptation to the society and increases the welfare of the elderly. It is thought that this situation can be evaluated within the scope of protective and preventive social services. In terms of individual benefits, it can be said that the elderly feel themselves more valuable by participating in the learning process, rather than being alone. Socialization with sharing, learning and experiencing new things, becoming stronger mentally, physically, psychologically and looking at life more positively.

Health; on the aspect of health, participants expressed their feelings like “When I do sports, my body relaxes, I relax”, “I have a healthier and better quality life”, “I feel good for hernia, I swim on my back”, “I sweat when I do sports and sweating is one of the best ways to remove toxins from my body”, “I become healthier and more vigorous”, “I sleep more comfortably”, “rheumatism and calcification is prevented”, “I feel more comfortable, moving and feeling healthy”, “I recover my morale, doing sports brings me back to life”. As understood from these expressions, participation in lifelong learning activities positively affects both physical and psychological health of elderly individuals. In addition to this, it can be said that instead of seclusion and being weary of life, the elderly individuals who participate in sports activities, learn something new, socialize by establishing friendships and take active part in life, get healthier and happier both physically and psychologically.

Life Satisfaction; in many studies that examined the participation of the elderly in the lifelong learning process, the expressions similar to the above statements of the participants were observed. Elderlies express their participation in courses and activities as follows; “I’m proud of what I’m doing”, “I gain self-confidence”, “I feel that I can still make myself useful”, “I can do it”, “I get satisfaction”, “my soul is satisfied”, “I’m happy, I’m rehabilitating”. These are the ways in which elderlies express their life satisfaction. According to Kurtkapan (2017), being active gives a sense of usefulness. As in all age groups, some activities that are significant for him/herself and social environment increase the social satisfaction level of the elderly and give psychological satisfaction. In addition, Narushima (2008) defined participation in lifelong learning activities as a process that evokes feelings of self-confidence and life satisfaction of the elderly. In addition, one of the international classifications of training programs organized according to the needs of adults is education for the intrinsic satisfaction. Education for intrinsic satisfaction includes all kinds of short and long term liberal education programs, music, art, dance, theater, handcraft training activities (Güçlü and Uysal, 2011).

Continue Production in Retirement; elderly individuals who participate in the lifelong learning process, produce and even benefit financially, so they are happy to work, they want to produce more and

be useful. With participation in lifelong learning courses and activities, it can be seen that seniors can also produce something in retirement, enjoy a sense of work, and even gain financially from the products they produce or give as a gift. This enables them to undertake a more active and quality aging process.

Intergenerational Solidarity and Social Responsibility; Social responsibility and voluntary activities provide intergenerational solidarity and contribute to both individuals and society. For example, classical music and folk music, and other social and cultural elements are transferred to younger generations by mutual interaction. Thus, a link is established between children, young and old people, the elderly actively participate in the society and assume the role of transferring culture to new generations. This causes the elderly to feel psychologically better by thinking that they are useful. In terms of young people; empathy, sharing, cooperation and solidarity are learnt through the elderly. According to Özmete (2017: 5), seniors become bridges between past and future, and maintain consciousness of continuity in society. When intergenerational relations are concerned, the interaction between the elderly and children emerges as an important educational and socialization environment, as children take behavior and attitudes as models.

Conclusion

For the living things, the phenomenon of aging and old age covering the process from birth to death is an inevitable reality of human life. The life expectancy is prolonged with the development of technological developments and quality of life. As a result, the ratio of the elderly population in Turkey and all over the world is increasing rapidly. Accordingly, the importance of concepts such as lifelong learning and active aging is increasing day by day. By this research, it is revealed that these concepts are interrelated and support each other. In addition, elderlies aged 60-64 have an extensive participation in the lifelong learning process. Considering that the education level of these individuals are high school and above, the number of female and male pensioners with higher education level will increase in the following years, more courses and activities will be needed for these elderlies. In this case, the importance of the relationship between lifelong learning and active aging will be well understood.

Elderlies improve their quality of life through participating the lifelong learning courses and activities. Participation in the lifelong learning courses and activities of elderlies has many benefits in the context of active aging. Elderlies are always being busy with something in their life and instead of being drawn into seclusion after retirement; they are actively participating in the society and choosing to take part in all kinds of activities. Participation in such activities enables elderlies to continue their production, re-work, and help them to feel self-confident and to achieve life satisfaction. In addition, through such courses and activities, cultural transfer to new generations is carried out in the context of intergenerational solidarity, thus contributing to the recognition and love of arts such as Turkish folk music, classical music and painting.

In conclusion, elderlies who attend the lifelong learning courses and activities, participate in the society actively and they are protected from social isolation. Besides, the elderlies see that they can produce something in retirement and they feel the pleasure. Cultural transfer through intergenerational solidarity and interaction is also ensured. As a result of all these, elderlies can experience a healthier, active and quality age in every aspect. Therefore, it is important that local governments provide the lifelong learning opportunities that support active aging. However, there is a need to provide more services in this area and to take into account the demands of the elderlies and to determine their interests and needs. Finally, it is important to diversify such services in line with the identified demands, interests and needs and to expand them throughout the country

Keywords: Active Ageing, Lifelong Learning, Elderly, Elderly Clubs, Local Government

GİRİŞ

Yaşlanma, insan ömründe doğumdan ölüme kadar belli yaşam dönemlerini kapsayan uzun bir süreçtir. Bu yaşam sürecinde, yılların ilerlemesiyle birlikte biyolojik, fiziksel, ruhsal ve zihinsel değişimler yaşanmakta, bunun sonucunda da aktif durum zayıflayabilmektedir. Buna ek olarak, bireyler yaşlandıktan ve emekli olduktan sonra bazı sağlık hizmetleriyle beraber sosyal hizmetlerden de daha sık yararlanmaya başlayabilmektedir (Onur, 2011: 285-302). Yaşlılık, yaşamın sorgulandığı; öğrenme, gelişme ve keşfetme olanaklarının olduğu; bireylerin bilgi ve deneyimleri ile daha özgürce karar verebildikleri bir dönem olarak da tanımlanabilmektedir (Özmete, 2012:2). Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu'na göre ise yaşlılık, toplumsal roller, ekonomik durum, mental ve fiziksel aktivitelerdeki değişim ile ortaya çıkan bir yaşam dönemidir ve 60 yaş üstü bireyler yaşlı olarak kabul edilmektedir (UNFPA, 2012). Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) ve birçok bilim alanında 60 yaş yaşlı olarak tanımlanırken, gelişmiş ülkelerde 65 yaş özellikle sosyal güvenlik sisteminden yararlanmak için yaşlılığın başlangıcı olarak kabul edilmektedir. Dünya genelinde yaşlı kavramının tanımı ve yaşlılığın başlangıcı ile ilgili kesin bir fikir birliği olmamakla birlikte bu kavram farklı toplumlarda farklı anlamlar ifade etmektedir (DPT Onuncu Kalkınma Planı, 2014:2-6). Toplumsal bir olgu olan yaşlılığa bütün toplumlarda rastlanmakta ve toplumun bir bölümü yaşlılardan oluşmaktadır.

Dünya nüfusunun yaklaşık %8,9'unu yaşlılar oluşturmaktadır. En yüksek yaşlı nüfus oranına sahip ilk üç ülke sırasıyla %32,2 ile Monako, %27,9 ile Japonya ve %22,1 ile Almanya'dır. Türkiye bu sıralamada 167 ülke arasında 66. sırada yer almaktadır. Yine Türkiye'de yaşlı nüfus oranı 2017 yılında %8,5'e yükselerek 6 milyon 895 bin 385 kişiye ulaşmıştır. Türkiye'de doğuştan beklenen yaşam süresi erkekler için 75,3, kadınlar için 80,7 ve genel ortalama da 78 yıl olmuştur (TÜİK, 2018). Bu sonuçlara göre Türkiye'nin de dünya ortalamasını yakalığı ve artık yaşlı bir toplum sayılabileceğini söylemek mümkündür. Yaşlı nüfusun toplam nüfus içindeki oranı %7 ile %10 arasında olduğunda o toplumlar artık "yaşlı toplum" olarak tanımlanabilmektedir (Hablemitoğlu ve Özmete, 2010: 21). Nüfusun yaşlanmasının ve temel olarak yaşlılığın bir sorun olarak görülüp görülmeyeceği, toplumun bu duruma hazır olup olmadığı ile yakından ilişkilidir. Sosyal ve ekonomik refaha ulaşan gelişmiş ülkeler, belirli bir zaman içinde kademeli olarak yaşlanmış iken gelişmekte olan ülkelerin ani olarak bu sorunla yüz yüze gelecekleri öngörülmektedir. Tahminlere göre, Fransa'nın veya İsviçre'nin ortalama 100 yılda geçirdiği yaşlanma sürecini Türkiye 15-20 yılda geçirecektir (Arun, 2008; ASPB, 2011: 3).

Tüm dünyada beklenen yaşam süresinin uzaması ve doğum oranlarının gittikçe azalmasıyla birlikte, yaşlı nüfusun genel nüfus içinde sayısı ve oranı giderek artmış, yaşlı nüfus artık, emeklilikle

birlikte iş piyasasından uzaklaşan, ekonomik anlamda üretime katkısı olmayan tüketiciler şeklinde toplumun sırtındaki bir yük olarak algılanmaya başlamıştır. Ne yazık ki, yaşlılığın toplumsal bir sorun olarak görülmesi modernleşmeyle birlikte başlamıştır. Geleneksel tarım toplumunda bilgiyle ve tecrübeyle birlikte anılan yaşlılık, modern dönemle birlikte emekliye ayrılma, iş hayatından çekilme gibi nedenlerden dolayı ihtiva ettiği eski anlamını ve değerini kaybetmiştir. Zira modern dönemle birlikte yaşlılık, bireysel ve toplumsal yönleriyle büyük bir dönüşüme uğramıştır (Ceylan, 2015: 26). Geleneksel toplumda emekliye ayrılma diye bir olgu bulunmadığı için, bireyler yaşları ilerlese de tarla, bağ, bahçe, ev içi roller gibi günlük rutinlerine devam etmekte ve toplumsal görevlerini de yapabildiği ölçüde yerine getirmektedirler. Hâlbuki modern toplumda yaşlı bireyler erken yaşta iş hayatından çekilmekte, toplumdan uzaklaşarak eve kapanmaktadırlar. Bu durum hem yaşlı birey için sorun yaratmakta hem de çalışma çağındaki bireyler üzerinde ekonomik bir baskı oluşturmaktadır. Bunun sonucunda, yaşlılık toplumsal bir sorun olarak görülmekte ve bu sorunla baş etmek için politikalar üretilmektedir. Toplumun ve devletin yaşlılık sorunuyla baş etmesi amacıyla üretilen politikalar ne yazık ki yaşlı bireylerin sorunlarını çözmekte yetersiz kalmaktadır. Bu nedenle tüm dünyada, hem yaşlıların sorunlarını çözecek ve yaşlı refahını sağlayacak hem de toplumun yaşlılıkla baş etmesini sağlayacak yeni çözümler arayışları başlamıştır. Bu bağlamda bir çözüm olarak ortaya çıkan “Aktif Yaşlanma” kavramı DSÖ tarafından 2000’li yıllara doğru geliştirilmiş ve ilk olarak 2002 yılında Aktif Yaşlanma Politika Belgesi’nde ifade edilmiştir. Söz konusu belgede Aktif Yaşlanma; yaşam süresi uzadıkça insanların yaşam kalitesini yükseltmek için sağlık, katılım ve güvenlik fırsatlarının en iyi duruma getirilme süreci olarak tanımlanmaktadır (DSÖ, 2002: 12). Aktif yaşlanma, insanlara yardıma ihtiyaç duyduklarında yeterli koruma, güvenlik ve bakım hizmetleri sunarken, hayatlarını refah içerisinde sürdürmek için kendi potansiyellerini gerçekleştirme ve kendi ihtiyaç, istek ve yapabilirlikleri doğrultusunda topluma katılabilme olanağı tanımaktadır. Aktif yaşlanma söyleminde “aktif” kelimesi, sadece fiziksel olarak aktif olma ya da işgücüne katılma yeteneği değil, sosyal, ekonomik, kültürel, spiritüel ve yurttaşlıkla ilgili işlere sürekli katılımı ifade eder. Hem bireylere hem de gruplara uygulanabilmektedir. İnsanların sosyal, fiziksel ve zihinsel sağlık potansiyellerinin farkında olmalarını sağlamaktadır (Aydın ve Sayılan, 2014; Özmete, 2013). Bu nedenle aktif yaşlanmayı bir anlayış haline getirmek için politikalara ve tedbirlere ihtiyaç vardır. Bu süreçte yaşlı bireylerin “kendini gerçekleştirme” isteğini, yeteneklerini değerlendirerek onlara danışmanlık ve rehberlik hizmetleri başta olmak üzere emeklilik kariyerlerini (ikinci kariyer/ secondcareer) edindirmek için tüm olanakları sunmak gerekmektedir. Hayat boyu öğrenme kavramının çağımızdaki anlamı bu düşünceye doğru gitmektedir (DPT Onuncu Kalkınma Planı, 2014: 21-24). Aktif yaşlanmanın sağlanabilmesi için yaşlıların hayat boyu öğrenme sürecine devam etmeleri önemli bir ihtiyaç olarak görülmektedir. Hayat boyu öğrenme, yalnızca Avrupa Birliği'nin rekabet edebilirliği ve ekonomik refahı için değil, sosyal içerme, istihdam edilebilirlik, aktif vatandaşlık ve kişinin kendini gerçekleştirme için de önemlidir. İnsanlar hayat boyunca bilgi ve becerilerini güncelleyebilmeli ve tamamlayabilmelidirler (Lifelong Learning: A ToolforAllAges, 2007).

Aktif yaşlanmanın sağlanmasında önemli bir yeri olan hayat boyu öğrenme, zorunlu eğitim öncesinden emeklilik sonrasına kadar tüm yaşları ve formal, non-formal ve informal ortamlar dahil tüm öğrenme bağlamlarını içerir. Öğrenmenin her çeşidine değer verir; dolayısıyla non-formal ve informal öğrenmenin kabulü ve geçerliliği hayat boyu öğrenmenin vazgeçilmezleridir. Öğrenme çıktıları, nerede ve nasıl başlatıldığına bakılmaksızın değerli görülmeli ve kabul edilmelidir (Miser, 2013: 6). Hayat boyu eğitim ve öğretim, yapılandırılmış, yarı yapılandırılmış ve yapılandırılmamış eğitim-öğretimin birbirine uyumlu hale getirilmesiyle yaşam kalitesinin sürekli olarak geliştirilmesini hedeflemektedir. Bu nedenle, her yerde ve her zaman gerçekleşmesi beklenen, beşikten mezara kadar devam eden bir süreç olarak hayat boyu öğrenme ile aktif yaşlanma kavramları birbirinden ayrı düşünülemeyecek kadar birbirine ilişkilidir. Hayat boyu öğrenmede insanın doğumdan ölüme kadar sürekli bir öğrenme gayreti içerisinde olduğu kabul edilmektedir. Aynı şekilde aktif yaşlanmada da çocukluktan itibaren aktif, kaliteli ve sağlıklı bir yaşam sürerek yaşlılıkta da aktif olmayı ve toplumdan kopmadan rollere devam etmeyi sağlamak hedeflenmektedir. Yani aktif yaşlanma tıpkı

hayat boyu öğrenme gibi çocukluk, gençlik, yetişkinlik ve yaşlılık olmak üzere insanoğlunun tüm yaşam dönemlerini kapsamaktadır. Yine aktif yaşlanmada, dünün çocuğu bugünün yetişkini ve yarının da yaşlısıdır denilerek kuşaklararası dayanışmaya ve kültürün yeni nesillere öğretilmesine, aktarılmasına da önem verilmektedir (DSÖ, 2002: 12). Bu çerçevede, belirli yaş grubundaki bireylerin hayat boyu öğrenme sürecine katılımı gerçekleştirilerek toplumdan soyutlanmalarının önüne geçilmesi, kuşaklararası kültür ve geleneklerin aktarılmasında rol oynamalarının sağlanması gereklidir. Bu tür çalışmalar, bir yandan yaşlıların hayatlarına anlam kazandırırken, diğer yandan topluma da yarar sağlamaktadır (Erdoğan ve Toprak 2012). Bu tür çalışmaların halka en yakın ve halkın ihtiyaçlarını en iyi bilen yönetim birimleri olan yerel yönetimler tarafından yaşlılara yönelik yürüttüğü hizmetlere katılımı sağlanabileceği, bunun sonucunda da karşılıklı toplumsal fayda ve sosyal uyumun olumlu yönde etkileneceği, aktif yaşlanmanın destekleneceği düşünülmektedir (Çolak ve Özer, 2015: 122).

Yerel yönetim uygulaması olarak Ankara Büyükşehir Belediyesi (ABB) tarafından 2005 yılından itibaren yaşlıların yaşam kalitesini yükseltmek ve sosyal izolasyonu önlemek amacı ile yaşlılara yönelik projeler geliştirilmekte ve uygulanmaktadır. Sosyal refahı arttırmayı ve toplumun bütünlüğünü desteklemeyi amaç edinen bu projelerden bir tanesi de Yaşlı Lokali Projesidir. Bu proje, Ankara ve ilçelerinde yaşayan 50 yaş ve üzerindeki bireylere sağlanacak psiko-sosyal destek hizmetleri, kişisel gelişim faaliyetleri, eğitsel hizmetler, sosyo-kültürel faaliyetler, boş zamanı değerlendirme faaliyetleri ve sağlık hizmetlerini kapsamaktadır. Ayrıca merkezde yaşlıların içinde buldukları çeşitli müzik koroları kurulmakta, gezi, piknik ve eğlenceler de düzenlenmektedir. Yaşlıların huzurlu bir ortamda hoşça vakit geçirebilecekleri bir mekân olarak düzenlenen bu merkezlerde, bilgisayar-internet, sağlık hizmetleri, kütüphane, okuma salonu, resim, bilardo, masa tenisi, satranç gibi birçok hizmet sunulmaktadır. Bu merkezlerde yine, bilgisayar kursları vasıtasıyla yaşlıların, çağın bilgi ve teknolojilerini kullanarak çeşitli bilgiler edinmeleri, internet aracılığıyla istedikleri bilgiye ulaşmaları sağlanmaktadır. Yaşlıların sosyal faaliyetlerde bulunacakları, boş zamanlarını değerlendirebilecekleri birim ve ünitelerin oluşturularak üyelerin topluma etkin olarak katılmaları ve yaşamlarını aktif bir şekilde geçirmelerini sağlamak amaçlanmaktadır (ABB, 2017).

Dünya nüfusu giderek yaşlanmakta ve Türkiye’de de yaşlı nüfus hızla artmaktadır. Buna bağlı olarak, yaşlıların hayat boyu öğrenme sürecine katılımına ve aktif yaşlanmalarına ilişkin konular önem kazanmaktadır. Bunun yanı sıra modern toplumlarda kentleşmeyle beraber ailenin toplum içindeki rolü ve işlevleri de yeniden tanımlanmaktadır. Geleneksel ailede bireylere sağlanan güvenlik, barınma, beslenme, eğitim, boş zaman etkinlikleri, sosyalleşme ve statü kazanma gibi işlevler kentlerde aile dışındaki kurumlar tarafından gerçekleştirilmektedir (Kalaycıoğlu, 2012). Bu kurumlar bazen gelişmiş ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de yerel yönetimler olabilmektedir. Yerel yönetimler aracılığıyla, yaşlıların hayat boyu öğrenme sürecine katılımını sağlamaya ve bu şekilde aktif yaşlanmalarını desteklemeye yönelik hizmetler yürütülmektedir. Ülkemizdeki uygulama örneklerinden biri olan Ankara Büyükşehir Belediyesi Aile Yaşam Merkezi Yaşlılar Lokali tarafından, aktif ve kaliteli yaşlanmayı sağlamak amacıyla hayat boyu öğrenme fırsatları sunulmaktadır. Yaşlılar Lokali’nde düzenlenen hayat boyu öğrenme kurs ve etkinliklerine katılan yaşlıların, aktif yaşlanmalarının nasıl desteklendiğini belirlemek üzere yapılan bu çalışmanın önemli olduğu düşünülmektedir.

Amaç

Bu araştırmanın amacı, Ankara Büyükşehir Belediyesi Aile Yaşam Merkezi Yaşlılar Lokali tarafından yaşlılar için sunulan hayat boyu öğrenme kurs ve etkinliklerine katılımın günlük yaşamdaki faydasını aktif yaşlanma bağlamında incelemektir. Bu genel amaç çerçevesinde araştırmanın alt amaçları aşağıda sıralanmıştır.

Yaşlılar Lokalindeki hayat boyu öğrenme kurs ve etkinliklerine devam eden yaşlıların;

- Demografik özellikleri nelerdir?

- Katıldıkları kurs ve etkinlikler nelerdir?
- Katılım sağlamaları onların günlük yaşamını aktif yaşlanma bağlamında nasıl etkilemektedir?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Yaşlılar Lokali tarafından yaşlılar için sunulan hayat boyu öğrenme kurs ve etkinliklerine katılımın günlük yaşamdaki faydasını aktif yaşlanma bağlamında incelemek amacıyla yapılan bu çalışmada nitel araştırma modeli kullanılmıştır. Araştırma yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile gerçekleştirilmiştir. Yetişkinler ve yaşlılarla ilgili çalışmalarda, anlamların birey ve çevre arasındaki etkileşimin bir yansıması olarak nasıl ortaya çıktığını kavrayabilmek için detaylı bilgi elde edilmesi ve çok boyutlu bir şekilde yorumlanması gerekmektedir. Bu nedenle nitel model veri toplama insanları bakış açıları, algılarını, deneyimlerini ve duygularını ortaya çıkarmak için kullanılan çok etkili bir yöntemdir (Boz ve Dağlı, 2017).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, Ankara Büyükşehir Belediyesi Aile Yaşam Merkezi Yaşlı Lokallerinden şehir merkezine yakın üç lokalde (Keçiören Kuşcağz'da 15, Pursaklar'da 8 ve Elvankent Planet'te 17 kişi) 2017-2018 yılında düzenlenen kurs ve etkinliklere katılım sağlayan ve görüşmeyi kabul eden 60 yaş üzeri 40 katılımcıdan oluşmaktadır. Çalışma grubu oluşturulurken amaçlı örnekleme (maksimum çeşitlilik) ve uygun örnekleme yöntemleri kullanılmıştır.

Veri Toplama aracı ve Verilerin Toplanması

Araştırmada öncelikli olarak ilgili alan yazın incelenerek yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmış, hazırlanan formun geçerliliği için dört alan uzmanının görüşüne başvurulmuş ve beş yaşlı ile de pilot görüşme yapılmıştır. Uzmanlardan gelen öneriler ve pilot uygulama sonuçları doğrultusunda görüşme formu revize edilmiştir. 15 Aralık 2017- 10 Şubat 2018 tarihleri arasında Aile Yaşam Merkezleri içerisinde yer alan üç Yaşlı Lokali'nde(Kuşcağz'da 15, Pursaklar'da 8 ve Planet'te 17 kişi) hayat boyu öğrenme kurs ve etkinliklerine katılan 40 gönüllü yaşlı ile ortalama yarım saat süren yüz yüze görüşmeler ve katılımcı gözlem yapılarak veriler toplanmıştır.

Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması

Görüşmeler tamamlandıktan sonra elde edilen ses kayıtları görüşme metinlerine dönüştürülmüştür. Ardından, belirlenen genel amaç ve alt amaçlar doğrultusunda ilgili alan yazına uygun olarak kodlanmış ve kategoriler oluşturulmuştur. Daha sonra bu kategoriler tablo, şekil ve sayılara dönüştürülerek ifade edilmiş ve yorumlanmıştır. Araştırmada gizlilik ilkesi gereği görüşme yapılan kişilerin gerçek isimleri yerine cinsiyet, yaş ve eğitim durumu belirtilerek çözümlemeler yapılmıştır. Ayrıca, araştırma bulgularının iç güvenilirliğini ve geçerliğini arttırmak amacıyla, katılımcıların görüşlerinden sıkça alıntılar yapılmıştır. Son olarak da, tanımlanan bulgular açıklanarak ilişkilendirilmiş, anlamlandırılmış ve yorumlanmıştır.

BULGULAR ve YORUMLAR

Araştırmanın bu bölümünde görüşmeye katılan yaşlılardan elde edilen verilerin analizi sonucunda ulaşılan bulgular ve bunlara ilişkin yorumlar yer almaktadır. Araştırmanın bulguları; i)Yaşlı Lokalleri'ndeki kurs ve etkinliklere katılan yaşlıların demografik özellikleri, ii) yaşlılar tarafından katılım sağlanan kurs ve etkinliklerin neler olduğu, iii) hayat boyu öğrenme sürecine katılımın yaşlıların günlük yaşamını aktif yaşlanma bağlamında nasıl etkilediği olmak üzere 3 başlık altında ele alınmıştır.

Yaşlı Lokallerindeki Kurs ve Etkinliklere Katılan Yaşlıların Demografik Özellikleri

Tablo 1’de araştırmaya katılan yaşlıların demografik özelliklerine (yaş, cinsiyet ve öğrenim düzeyi) ilişkin bulgular ve yorumlar görülmektedir.

Tablo 1: Yaşlıların Demografik Özellikleri

Yaş aralığı	Kadın		Erkek		Toplam (f)
	İlköğretim (f)	Lise ve üzeri (f)	İlköğretim(f)	Lise ve üzeri (f)	
60-64	3	2	2	16	23
65-69	2	1	-	4	7
70-74	-	-	-	4	4
75-79	2	-	1	1	4
80-84	1	-	1	-	2
Toplam	8	3	4	25	40

Tablo1’de araştırmaya katılan yaşlıların cinsiyetine ilişkin bilgiler incelendiğinde, 11 kadın ve 29 erkek olmak üzere çoğunluğun erkeklerden oluştuğu görülmektedir. Kurs ve etkinliklere katılımın 60-64 yaş aralığındaki yaşlılarda daha yoğun olduğu belirlenmiştir. Bu araştırmadaki yaşlıların seçiminde BM’nin onayladığı 60 yaş alt sınır olarak kabul edilmiştir. Bunun nedeni, Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde sosyo-ekonomik anlamda az gelişmiş olma, sağlıklı beslenememe, doktor, hastane ve rekreasyon alanlarının yetersizliği ile spor yapma alışkanlığının gelişmemiş olması nedeniyle doğuştan beklenen yaşam süresinin düşük olmasıdır (ASAGEM, 2005: 61-62). Ayrıca DSÖ’nün yaptığı bir ayrıma göre, 45-59 yaş arası orta yaş, 60-74 yaş arası yaşlılık, 75-89 yaş arası ileri yaşlılık, 90 ve üstü ise ihtiyarlık kategorisine alınmıştır (DPT, 2007).

Tablo1’deki öğrenim düzeylerine ilişkin bilgiler incelendiğinde, İlköğretim mezunu 12 kişi, lise mezunu 14 kişi ve yükseköğretim mezunu 14 kişi bulunmaktadır. Bunun yanı sıra kurs ve etkinliklere en fazla katılım lise ve üzeri eğitim düzeyine sahip 28 kişidir. Bu durum, eğitim düzeyi ve ileri yaşta eğitim etkinliklerine katılma arasında oldukça anlamlı bir ilişkinin bulunduğunu belirten Kim ve Merriam (2004)’ın araştırması ile de benzerlik göstermektedir. Bunlara ek olarak, geçmiş öğrenme deneyimlerinin bireylerin ileri yaşlarda eğitim-öğretim faaliyetlerine katılımında olumlu veya olumsuz etkisi bulunduğu için eğitim seviyesi yükseldikçe yetişkinlikte ve yaşlılık döneminde öğrenmeye duyulan talep ve öğrenme faaliyetlerine katılım artmaktadır. Ayrıca, eğitime katılım konusunda yapılan bazı araştırmalar incelendiğinde, bireyin eğitim düzeyi ne kadar düşükse ileri yaşlarda eğitime katılım düzeyinin de o kadar düşük olduğu görülmekte ve örgün eğitimde daha uzun kalan katılımcıların yetişkinlikte de eğitime katılmaya daha yatkın oldukları ifade edilmektedir (Miser, 2013;Okçabol, 2006; Ural, 1993).

Yaşlıların Katıldıkları Hayat Boyu Öğrenme Kurs ve Etkinlikleri

Tablo 2’de yaşlıların Yaşlılar Lokalindeki hangi kurs ve etkinliklere katıldıklarına dair bulgular ve yorumlar görülmektedir.

Tablo 2: Yaşlıların Katıldıkları Kurs ve Etkinlikler

Kurs Türü	Kurs ve Etkinlikler	Kadın (f)	Erkek (f)	Toplam (f)
Kişisel Gelişim Kurs ve Etkinlikleri	Resim	5	5	10
	Müzik	4	6	10
	Bilgisayar ve İnternet	-	7	7
	İngilizce ve Osmanlıca Kursu	1	5	6
	Kuran ve İlmihal	2	8	10
Boş Zamanı Değerlendirme Etkinlikleri	Fitness ve Yüzme	6	7	13
	Bilardo, Masa Tenisi, Langırt	-	5	5
	Kütüphane Hizmetleri	-	5	5
Sosyo-Kültürel Etkinlikler	Sergiler	1	2	3
	Konser, Koro ve Toplantılar	3	5	8
	Sinema, Tiyatro ve Şiir Kulübü	1	3	4
	Gezi, Piknik ve Kahvaltı	6	20	26

Tablo 2’de yaşlıların katıldıkları kurs ve etkinlikler; kişisel gelişim kurs ve etkinlikleri, boş zaman değerlendirme etkinlikleri ve sosyo-kültürel etkinlikler olarak sınıflandırılmıştır. Genel olarak yaşlıların daha çok resim, müzik, Kur’an-ı Kerim, fitness ve yüzme, gezi, piknik ve kahvaltı gibi kurs ve etkinliklere katıldıkları belirlenmiştir. Bu etkinlikler yoluyla yaşlılar hem spor yapmakta hem yeni şeyler öğrenmekte, hem sosyalleşmekte hem de daha sağlıklı olmaktadır. Yani yaşlı yetişkinler kurs ve etkinliklere katılarak kendilerine hobiler edinmekte, kendilerini geliştirerek kişisel doyuma ulaşmaktadırlar. Bu nedenle, yalnız yaşayan, yakınlarından yeterli desteği göremediği veya içekapanık bir yapıda olduğu için sosyal hayattan kopmuş, herhangi bir kurumdan yardım istemekten utanan, çekinen yaşlıların da tespit edilmesi, ihtiyaç duydukları desteğin sağlanması ve bu yaşlılara yerel yönetimler tarafından düzenlenen kurs ve etkinliklerin tanıtımının yapılması oldukça önemlidir (Dağlı, 2018 a). Ayrıca yaşlıların eğitim ihtiyacını belirlemeye yönelik yapılan bazı araştırmalarda; boş zamanlarını değerlendirmek üzere sosyal ve kültürel etkinlikler, eğlence ve spor, yaşlıların kişisel ihtiyaç ve beklentilerine göre sağlıklı yaşam, psikoloji, iş ve meslek, teknoloji kullanımı, kamusal hakları bilme, yaşlı bakım, dini konular, okuma yazma, finans yönetimi, tarım, beslenme, yaşlanma süreci, büyük üzüntü ve kayıplarla başa çıkma, yaşlılık döneminde ortaya çıkan engel durumlarına uyum sağlama, temel güvenlik önlemleri, tıbbi yardım/ilk yardım, yeni teknolojileri anlama ve kullanma, ilaç kullanımına ilişkin problemler, tüketici hakları, kişisel bakım, büyük anne- baba olma/torunlarla ilişkiler, bilinçli alışveriş, yaşam ve aile tarihinin kayıtlarının tutulması, enerji tasarrufu, bütçe planlama, emeklilik gelirini arttırma/yatırım yapma, yaşlılara yönelik konut içi düzenlemeler, yaşlı istismarı ve yaşlılara yönelik ayrımcılık, bankacılık işlemleri gibi konular ön plana çıkmaktadır (Dağlı, 2018 b; Erişen, 2010; Şanlı, 2012).

Hayat Boyu Öğrenme Kurs ve Etkinliklere Katılımın Yaşlıların Günlük Yaşamını Aktif Yaşlanma Bağlamında Etkileme Durumları

Daha önce ifade edildiği gibi aktif yaşlanma; yaşam süresi uzadıkça insanların yaşam kalitesini yükseltmek için sağlık, katılım ve güvenlik fırsatlarının en iyi duruma getirilme sürecidir (DSÖ, 2002). Bu çerçevede, yaşam kalitesinin yükseltilmesi ve aktif yaşlanmanın sağlanmasında sosyal katılım, sağlık, yaşam memnuniyeti, emeklilikte üretime devam, kuşaklararası dayanışma ve sosyal sorumluluk konuları önemli bir yere sahiptir. Araştırmaya katılan yaşlılardan elde edilen veriler analiz edildiğinde; sosyal katılım, sağlık, yaşam memnuniyeti, emeklilikte üretime devam, kuşaklararası dayanışma ve sosyal sorumluluk olmak üzere aktif yaşlanma ile ilişkili beş boyut ortaya çıkmaktadır. Bu boyutlar katılımcı görüşleriyle birlikte aşağıda açıklanmaktadır.

1. Sosyal Katılım

Hayat boyu öğrenme kurs ve etkinliklere katılımın yaşlıların günlük yaşamlarını aktif yaşlanma bağlamında etkileme durumu ve sosyal katılıma ilişkin katılımcı görüşleri şu şekildedir:

“Burda insan vaktin nasıl geçtiğini anlamıyor, hem sanatla meşgul oluyoruz hem arkadaşlarla oturuyoruz, konuşuyoruz, sohbet ediyoruz, yeni arkadaşlar ediniyoruz. Toplumun içine karışıyoruz yani. Çünkü ben kahveye gitmem, sigara içmem, burdaki faaliyetler daha iyi geliyor bana.” (Erkek, 60 yaşında, lise mezunu).

“Resim ve müziğe geliyorum. Kafam dağılıyor, rehabilite oluyorum, stresi sıkıntıyı atıyorum evde yalnız yaşadığım için burda sosyalleşme imkanı buluyorum. İnsanlarla haşır neşir oluyorum, topluma karışıyorum. Rahatlıyor ve mutlu oluyorum, öyle olmasa gelmezdim ki zaten buraya, gelmemiz için kimse zorlamıyor sonuçta. (Kadın, 66 yaşında, ilkokul mezunu)

“Burda kendimize gelip öyle gidiyoruz evimize. Kendimizi eve bağlı kılmamak buraya gelip topluma katılmak, yeni arkadaşlar edinmek iyi geliyor ruhumuza, dinleniyoruz. Bazen yemeklere kahvaltıya gidiyoruz, eğleniyoruz. Bazen çok halsiz oluyom ama müzik kursu oldu mu hemen kalkıp hazırlanıyorum, heyecanla geliyorum buraya.” (Kadın, 65 yaşında, lise mezunu)

“İnsanın konuşma tartışma ihtiyacı var, fikir alışverişi yapıyoruz burda. Bunları yapmazsak bunalıma gireriz, psikolojik olarak rahatlatıyor bizi arkadaş ortamı. Emekliye ayrılınca bireyselleşiyor insan, toplumdaki dışlanıyor, hayattan kopuyor ama bu tür ortamlar bizim topluma katılmamızı ve insan içine çıkmamızı sağlıyor. Mesela, ben çalışırken her gün (45 kişilik sınıfları düşünün) neredeyse 250 kişiyle, öğrenciyle muhatap oluyodum. Şimdi düşünün emekli olunca her gün evde dursam kimseyle muhatap olmasam depresyona girerdim herhalde. Buraya gelmek, camiye, alışverişe gitmek sosyalleşmemi sağlıyor. Konuşmak, karşılıklı paylaşımda bulunmak bir ihtiyaç yani. “ (Erkek, 60 yaşında, üniversite mezunu)

“Ne demişler; “çok okuyan mı bilir çok gezen mi?” demi. Ben hem okuyom hem geziyorum valla, gezilerde görerek ve yaşayarak öğrendiğimiz için daha faydalı oluyor tabi. Emekli maaşıyla nasıl gezicez güzel ülkemizi ama sağolsunlar iyi ki burası var da daha önce görmediğim birçok şehri görmüş oldum. Geziler sayesinde hem güzel yerler görüyoruz, öğreniyoruz hem de halkın arasına giriyoruz. Emekli olunca hayattan çekilip ümidi kesmemek lazım değil mi yani. Hayat devam ediyor ne de olsa, öyle ya da böyle yaşama ayak uydurmak lazım.” (Erkek, 68 yaşında, üniversite mezunu)

Katılımcıların, sosyal katılım boyutuna ilişkin ifadeleri “arkadaşlarla oturuyoruz, konuşuyoruz, sohbet ediyoruz”, “yeni arkadaşlar ediniyoruz, sosyalleşme imkanı buluyoruz”, “insanlarla haşır neşir oluyoruz”, “insan içine çıkıyoruz, kendimizi eve bağlı kılmıyoruz”, “hayattan

kopmuyoruz, yaşama ayak uyduruyoruz, toplumun içine karışıyoruz” şeklindedir. Buradan yola çıkarak, yaşlıların hayat boyu öğrenme kurs ve etkinliklerine katılım yoluyla daha aktif ve kaliteli bir yaşam sürdürdüklerini söylemek mümkündür. Hayat boyu öğrenme kurs ve etkinliklerine katılımın hem bireysel hem de toplumsal faydaları bulunmaktadır. Katılımcı görüşlerinde ve alan yazında belirtildiği gibi, hayat boyu öğrenme sürecindeki kurs ve etkinliklere katılım yaşlıların sosyal izolasyonunu önleyerek topluma uyumunu kolaylaştırmakta ve yaşlı refahını arttırmakta, bu durumun da koruyucu, önleyici sosyal hizmet kapsamında değerlendirilebileceği düşünülmektedir. Bireysel faydalar açısından bakıldığında ise, yaşlıların öğrenme sürecine katılarak kendilerini daha değerli hissettikleri, yalnız kalmak yerine sosyalleşerek bir takım paylaşımlarda buldukları, yeni şeyler öğrenerek ve deneyimleyerek hem zihinsel hem fiziksel hem de psikolojik yönden daha güçlü hale geldikleri ve hayata daha olumlu baktıkları söylenebilmektedir.

Katılımcı görüşlerini destekler nitelikte olan Görgün Baran (2008: 89)’ın ifadesine göre, bireyler yaşlandığında da öğrenmeler devam ettiği için sosyalizasyon süreci de yaşam boyu devam eder. Birey, içinde bulunduğu sosyal sınıfın özellikleri çerçevesinde (gelir, meslek, yaşam tarzı ve tüketim alışkanlıkları) sosyalleşmekte ve topluma katılmaktadır. Çalışmalar genellikle, yaşlıların sosyal aktiviteleri ve boş zaman değerlendirme faaliyetlerine katılım ile yaşlı refahı arasında pozitif ilişkiler bulur. Sosyal dışlanma riskini önlediği, değer verilme ve yakınlaşmayı sağladığı, öz yeterlilik ve öz saygıyı yükselttiği için sosyal katılım ile yaşlı refahı arasında sürekli olarak olumlu bir ilişki vardır (Betts Adams, K. Leibbrandt, S. ve Moon, H., 2011). Narushima (2008)’ya göre de kentlerde yaşayan yaşlıların sosyal izolasyona uğrama ve dezavantajlı olma riski daha fazla olduğu için hayat boyu öğrenme fırsatlarının sunulduğu sosyal destek ağları büyük öneme sahiptir. Narushima, Liu ve Diestelkamp (2016)’ın ifadesiyle toplum temelli yaşam boyu öğrenmeye katılım, bireyin benlik saygısı, öz yeterlilik ve dayanıklılık gibi niteliklerini güçlendirerek psikolojik iyilik haline katkı sağlamaktadır. Son olarak Dağlı (2018 b) tarafından yapılan çalışmada, yaşlıların evlerine çekilmek yerine sosyal hayata dâhil olmalarının ve yalnızca kendi yaş guruplarıyla değil de daha genç kuşaklarla etkinlikler yaparak vakit geçirmelerinin hem kendi yaşlılıklarının olumlu geçmesine hem de yaşlanmakta olan bireylerin bilinç düzeylerinin artmasına katkı sağlayacağı vurgulanmıştır. Bu nedenle kamu kurumları, yerel yönetimler ve üniversiteler tarafından yaşlıların toplum içinde görünürlüklerini artıracak etkinlikler düzenlenmesi ve bu etkinlikler yoluyla her yaştan bireyin karşılıklı etkileşiminin sağlanması oldukça önemlidir.

2. Sağlık

Hayat boyu öğrenme kurs ve etkinliklere katılımın yaşlıların günlük yaşamlarını aktif yaşlanma bağlamında etkileme durumu ve sağlığa ilişkin katılımcı görüşleri şu şekildedir:

“Yüzmeye katılıyorum, başımızda hoca oluyor sürekli, bilmeyenlere önce öğretiyorlar sonra bizi yönlendiren ikazları oluyor, bel fitiğine iyi geliyor sırt üstü yüzüyorum, daha sağlıklı ve dinç oluyorum.” (Kadın, 64 yaşında, ilkokul mezunu)

“Spor salonuna gidiyorum. Kondisyon aletlerini kullanıyorum, yüzüyorum, düzenli spor aktiviteleri yapıyorum. Isınma kol bacak çalıştırma hareketleri yapıyoruz daha çok birbirimizden öğreniyoruz. Daha dinç hissediyorum kendimi, bir gençle aynı ağırlığı kaldırdığımda bende hala iş var diyorum. Daha pozitif bakıyorum dünyaya, kendimi daha iyi ve daha sağlıklı hissediyorum.” (Erkek, 60 yaşında, lise mezunu)

“Ben canlıyım bak spor yaptığım için. Hiç dermisin bu teyze 84 yaşında diye? Burda fitnesssta grubumuz var birlikte spor yapıyoruz, moral buluyom. Spor yaptığım için bacaklarımda kireçlenme falan olmuyo on yıldır geliyom buraya. Geziye falan da gidiyoruz, şarkı, türkü bi eğleniyoz ki içim canlılıkla dopdolu oluyo. Beni hiç bırakmazlar sağolsunlar.” (Kadın, 84 yaşında, ilkokul mezunu)

“Masa tenisi, langırt, koşu bandı var, hepsinden yapıyom ara ara. Ter atıyom, yaşlıyım ya kolesterol falan var iyi geliyor. Koşu bandında yürüyom 1 saat mesela, yokuş çıkmada zorlanmıyom hiç, açılıyom, daha rahat, hareketli ve sağlıklı hissediyom kendimi.” (Erkek, 60 yaşında, yüksekokul mezunu)

“Spor yapınca vücut gevşiyor, rahatlıyorum, daha sağlıklı ve kaliteli bi hayatım oluyor tüm vücudum çalıştığı için. Spor yapmaya alıştığım için vücut düzenli ve dengeli bir şekilde spor yapmak istiyor artık. Daha rahat uyuyorum, kireçlenme, romatizma olmuyor bende çok şükür. Sağlıklı bi yaşam için mutlaka spor yapıcın yani başka türlü olmuyor.” (Kadın, 63 yaşında, üniversite mezunu)

Katılımcıların, sağlık boyutuna ilişkin “spor yapınca vücut gevşiyor, rahatlıyorum, daha sağlıklı ve kaliteli bir hayatım oluyor”, “bel fitiğine iyi geliyor sırt üstü yüzüyorum”, “ter atıyorum böylece sağlığım korunuyor”, “daha sağlıklı ve dinç oluyorum”, “daha rahat uyuyorum”, “romatizma ve kireçlenme olmuyor”, “daha rahat, hareketli ve sağlıklı hissediyorum kendimi”, “moral buluyorum, içim canlılıkla doluyor” şeklinde ifadeleri bulunmaktadır. Bu ifadelerden anlaşıldığı üzere hayat boyu öğrenme etkinliklerine katılım yaşlı bireylerin hem fiziksel hem de psikolojik sağlığını olumlu yönde etkilemektedir. Buna ek olarak yaşları ilerlemesine rağmen bir köşeye çekilip içine kapanmak ve hayata küsmek yerine spor etkinliklerine katılan, yeni bir şeyler öğrenen, yeni arkadaşlıklar kurarak sosyalleşen ve hayata aktif katılan yaşlıların hem fiziksel hem de psikolojik açıdan yaşlılarına göre daha sağlıklı ve mutlu oldukları söylenebilmektedir.

Bunlara ilave olarak fiziksel egzersizler her yaşta çok önemli yarar sağlamakta, bağımsız yaşam yıllarını arttırmakta, yeti yitimini ve kronik hastalık riskini azaltmakta, orta ve ileri yaştaki bireylerin yaşam kalitesini arttırmaktadır. Haftada bir saat, orta veya daha fazla yoğunlukta fiziksel etkinlik yapan sağlıklı yaşlılarda hem fiziksel hem de mental alanlarda yaşam kalite skorları daha yüksektir (Çiğçili, 2012). Son olarak, yaşlanma ile birlikte hastalık ya da maluliyetlerin olmaması, fiziksel ve bilişsel kapasitenin korunmuş olması ve kişinin toplum içinde etkin biçimde yer almaya devam etmesi (kişiler arası ilişkilerinin ve sosyal rollerinin sürmesi) aktif yaşlanmanın temel belirleyicileri olarak sıralanmaktadır (Ünalın, 2012).

3. Yaşam Memnuniyeti

Hayat boyu öğrenme kurs ve etkinliklere katılımın yaşlıların günlük yaşamlarını aktif yaşlanma bağlamında etkileme durumu ve yaşam memnuniyetine ilişkin katılımcı görüşleri şu şekildedir:

“Eskiden beri hep istediğim ama gerçekleştiremediğim, içimde kalan bir şeydi resim yapmak. Ortaokulda resmim iyiydi meslek lisesine gittim orda resim yoktu içimde ukde kalmıştı onu gerçekleştirdim burda. Evde oturup sıkılmak yerine buraya geliyor ve içimde kalan isteklerimi gerçekleştiriyorum. Böylece doyuma ulaşıyorum.” (Erkek, 64 yaşında, yüksekokul mezunu)

“Resim, Türk sanat ve halk müziği korolarına katılıyorum. Evdeki monoton ortamdaki uzaklaşıp burda arkadaşlarla kaynaşıyoruz, sanatla uğraşarak ruhumu dinlendiriyorum. Resim yapmayı öğreniyom, evde sıkıntı yaşayınca rehabilite oluyom burda resim yaparak. Bide insanlar “a bu resmî kim yapmış çok güzel olmuş” deyince gururlanıyom, güvenim geliyor, işe yaradığımı hissediyom.” (Erkek, 60 yaşında, lise mezunu)

“Buradaki müzik dostlarımız karakter bakımından düzgün insanlar çok şükür. Onların sayesinde emeklilikten sonra sosyal hayatta boşluğa düşmedim, burda devam ediyorum hayatıma. Müzik daha iyi yapıyor bizi, yaşama bağlanıyoruz, mutluluğumuzu artırıyor. Solo olarak da söylüyorum, müzikteki yeteneğimi

gösterdiğim için takdir ediliyorum, güven geliyor başarınca, kendimi daha iyi hissediyorum.” (Erkek, 65 yaşında, yüksekokul mezunu)

“Kuran okumayı öğrenince bi rahatlama oldu bende, güven geldi artık. Daha da hızlandırırsam okumamı gittiğim ortamlarda Yasin, Tebareke Amme okuyabilicem diğer kadınlar gibi. Bu çok güzel bi duygu, öğrenmek, yapabiliyor olmak başarmak. Kendimi daha güvende hissediyom ve daha çok öğrenmek istiyom artık.” (Kadın, 61 yaşında, ilokul mezunu)

“İnsanın hangi yaşta olursa olsun bi şeyle meşgul olması lazım, bu hem zihinsel hem bedensel hem de ruhsal sağlığımız için çok faydalı. İnsan beden, zihin ve ruhtan meydana geliyor bence en önemli ruh, ruh hiç ölmüyor beden ölse de ruhun olgunlaşması için yaptığımız faaliyetler önemli ve sanatla uğraşmak insanın ruhunu olgunlaştırıyor.” (Erkek, 71 yaşında, yüksekokul mezunu)

Yaşlıların kurs ve etkinliklere katılımlarını “yaptığım şeyle gururlanıyorum, güvenim geliyor, işe yaradığımı hissediyorum, kendime güvenim geliyor, yapabiliyorum, doyuma ulaşıyorum, ruhum doyuyor, mutlu oluyorum, rehabilite oluyorum” şeklinde ifade etmeleri yaşlıların kendi yaşam doyumunu dile getirme yöntemleridir. Kurtkapan (2017)’in ifadesine göre, aktif olma, işe yarıyorum hissi oluşturmaktadır. Her yaş grubunda olduğu gibi yaşlılık döneminde de kendisi ve sosyal çevresi için anlamlı bazı faaliyetlerde bulunma yaşlıların sosyal tatmin düzeyini arttırmakta ve bireylere psikolojik doyum vermektedir. Buna ek olarak Narushima (2008), hayat boyu öğrenme etkinliklerine katılımı yaşlıların kendine güven ve yaşam doyumunu duygularını uyandıran bir süreç olarak tanımlamıştır. Ayrıca yetişkinin gereksinimine göre düzenlenen eğitim programlarının uluslararası sınıflandırmasından biri de “öz doyum için eğitim” olarak düzenlenmiştir. Öz doyum için eğitim; kısa ve uzun süreli her türlü liberal eğitim programları, müzik, sanat, dans, tiyatro, el sanatları eğitimi etkinliklerini kapsamaktadır. (Güçlü ve Uysal, 2011). Bireyin yaşam doyumunun etkinlikleriyle ilişkili olduğuna dayanan “aktivite teorisi” mutluluğun bireyin kendi etkinliklerinden kaynaklandığını kabul eder. Orta yaş etkinliklerini sürdüren ya da istemeden bıraktığı etkinliklerin yerine yenilerini koyabilen yaşlıların yaşam doyumlarının daha yüksek olduğu bilinmektedir (Şener, 2009).

Sonuç olarak yaşlı bireylerin yaşam doyumları sadece biyolojik yaşlanmalarına bağlı değildir. Önemli olan bu dönemde yaşam koşullarına uygun olarak bireylerin hayatlarını renklendirecek etkinliklerle yaşamdan zevk almalarını sağlamaktır. Yaşlının daha dinamik olması için kontrollü bir biçimde ona yeni keşifler yapma imkanı sunacak olan sanatsal faaliyetler, yaşlıların zihinsel ve fiziksel olarak aktif olmasıyla birlikte sosyal ve bireysel olarak da aktif yaşamlarını sağlayacaktır (Can, 2012: 2343).

4. Emeklilikte Üretime Devam

Hayat boyu öğrenme kurs ve etkinliklere katılımın yaşlıların günlük yaşamlarını aktif yaşlanma bağlamında etkileme durumu ve emeklilikte üretime devama ilişkin katılımcı görüşleri şu şekildedir:

“Tabi, şu ana kadar 50 tablom oldu, daha çok imkânlar olsa da sergilesek, satış yapabilesek iyi olur.” (Erkek, 60 yaşında, lise mezunu)

“Sipariş üzerine resimler yapıyorum zaten. Bir eserimi 15-20 bin TL’ye satabiliyorsam amacıma ulaştım demektir. Yaptığım resimleri daha çok satmak istiyorum belki benden sonra çocuklarım da satarlar.” (Erkek, 64 yaşında, yüksekokul mezunu)

“Resim kursuna geliyorum. Bir tane mavi zambak yapmıştım, sattım onu. Hediyeler de yapıyorum, Kızılay’da sergi açtık engelliler haftasında çok iyi oldu. Bu işlerden inanılmaz keyif aldım, ekstra para kazanmanın lezzetini aldım, hediye edince benden

hatıra kalmış oluyor beni hatırlayacak diye mutlu oluyorum.” (Kadın, 63 yaşında, lise mezunu)

“Müziğe aşırı bir ilgim ve yeteneğim var, müzisyenlikten çok para kazandım hala da kazanıyorum. Türk müziğini İngiltere’de tanıttım, etnik müzik yapıyorlar beni çağırıyorlardı. Halk müziği yaptım, bağlama çaldım, cd çıkarttım on tane internete girerseniz karşınıza çıkar, düğünlere de gider çalarım. Müziğe ilgim ve yeteneğim sayesinde her gittiğim yerde buluyorum müzikle ilgili bir uğraş. Senenin bazı günlerinde 3-4 defa büyük salonlarda konserler veriyoruz.” (Erkek, 71 yaşında, yükseköğretim mezunu)

Katılımcı görüşlerinden de anlaşılacağı gibi, üretime katılan ve hatta maddi kazanç sağlayan yaşlılar ileri yaşta da bir işe yaradıkları için mutlu olmakta, daha fazla üretmek ve işe yaramak istemektedirler. Hayat boyu öğrenme kurs ve etkinliklerine katılım ile yaşlıların emeklilikte de bir şeyler üretebileceği, “bir işe yarıyorum” duygusunu tadabilecekleri ve hatta bu duyguya ek olarak, ürettikleri ürünlerden maddi kazanç elde ettikleri görülmekte, bu da onların daha aktif ve kaliteli bir yaşlılık dönemi geçirmelerini sağlamaktadır. Buna ek olarak araştırmaya katılan yaşlılar, kendileri için yeteneklerine uygun daha fazla fırsatlar sunulması halinde daha çok şey üretebileceklerini ve topluma daha faydalı olabileceklerini ifade etmektedirler.

Hablemitoğlu ve Özmete (2010: 201)’nin de belirttiği gibi, çalışmak genel refah düzeyini belirleyen ve etkileyen önemli bir faktördür. Bu nedenle çoğu yaşlı yetişkin çalışmaya ve para kazanmaya devam etmek ister. Böylece yaşlı kendi yeteneklerini ortaya koyabilir, emeklilik döneminde atıl ve yetersiz görünmek yerine gerçekten bir işe yarayabilir. Bu ifadeler yaşlıların yukarıdaki görüşlerini doğrular niteliktedir. Yine Adams, Leibbrandt ve Moon (2011: 685)’a göre üretken aktiviteler daha iyi sağlık ve daha az depresif belirtileriyle ilişkili, hayat boyu öğrenme sürecindeki tüm aktivitelere katılımın da bireylerin kişisel psikolojik iyilik halleriyle pozitif yönde ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Son olarak Kurtkapan (2017) tarafından yapılan araştırmaya göre de, belediyelerce sunulan bu tür hizmetlerin özellikle 60 yaş üstü olup da üretkenliğini kaybetmemiş bireylerin ekonomik katkıları adına motive edici olabileceği ve aktif yaşlanmaya katkı sunulacağı ifade edilmiştir.

5. Kuşaklararası Dayanışma ve Sosyal Sorumluluk

Hayat boyu öğrenme kurs ve etkinliklere katılımın yaşlıların günlük yaşamlarını aktif yaşlanma bağlamında etkileme durumu ve kuşaklararası dayanışma ve sosyal sorumluluk ilişkin katılımcı görüşleri şu şekildedir:

“Burada bazen okullardan çocuklar geliyor ziyaretimize resimleri nasıl yaptığımızı falan soruyorlar, anlatıyoruz onlara, sohbet ediyoruz. (Erkek, 64 yaşında, yükseköğretim mezunu)

“Aile yaşam merkezine gelen gençleri koruya davet ediyoruz, geliyolar bizi dinliyolar. Onlara sanat müziğini, halk müziğini sevdireyoruz.” (Erkek, 60 yaşında, lise mezunu)

“Gençler gelip bizi dinliyolar. Pastanede falan meşk toplantısı yapıyoruz gençler de gelip katılıyorlar. Onların istedikleri parçaları çalıyoruz ve birlikte söylüyoruz, onlara da öğretiyor sevdireyoruz. Yerli müziğini anlatıyor kültürü geleceğe taşımaya çalışıyoruz.” (Erkek, 65 yaşında, yükseköğretim mezunu)

“Müzik hocamızın aracılığıyla okullarda, yurtlarda konserler veriyoruz, müzik sayesinde gençlerle aramızda bir bağ kuruluyor. Günümüzü dolu dolu yaşamak faydalı oluyor, hayattan zevk alıyorum, müzik hayatımın parçası oldu 50 yaşından sonra. (Erkek, 60 yaşında, lise mezunu)

“Akçakoca ya geziye gittik, Kesikköprü’ye gittik. Sosyal etkinliklerden yapıyor o gezilerde. Üniversite öğrencileri bizim için eğlenceler, tiyatrolar, müzik etkinlikleri düzenliyorlar. İnsanlar arasında kaynaşma yakınlaşma oluyor.” (Erkek, 73 yaşında, lise mezunu)

“Konserlerimiz oluyor, Kocatepe’de Keçiören’de burda verdik. Bir nevi toplum hizmeti oluyor kendimizi işe yarıyor hissediyoruz, kendimize geliyoruz, mutlu oluyoruz. Sanatın pozitif faydasını görüyoruz.” (Kadın, 65 yaşında, lise mezunu)

Yukarıdaki ifadelerden de anlaşılacağı üzere, sosyal sorumluluk ve gönüllülük etkinlikleri kuşaklararası iletişim ve dayanışmayı sağlayarak hem bireylere hem de topluma önemli katkılar sunmaktadır. Örneğin, sanat müziği ve halk müziği, diğer toplumsal ve kültürel öğeler karşılıklı etkileşimle genç kuşaklara aktarılmaktadır. Böylece çocuk, genç ve yaşlılar arasında bir bağ kurulmakta, yaşlılar topluma aktif bir şekilde katılabilmekte ve kültürün yeni kuşaklara aktarılması rolünü üstlenmekte bu da yaşlının bir işe yaradığını düşünerek kendini psikolojik olarak daha iyi hissetmesine neden olmaktadır. Gençler açısından da; empati, paylaşma, yardımlaşma ve dayanışma değerlerinin yaşlılar aracılığıyla deneyimlenmesi sağlanmaktadır.

Kuşaklararası dayanışma veya ilişkiler, iki ya da daha fazla kuşağın arasındaki sosyal ilişkileri ifade etmektedir. Bununla beraber farklı kuşakların arasındaki sosyal ilişkilerin en basit biçimine aile bağlarında rastlanmakta olup okul, şirket gibi belli bir geleneğin sürdürüldüğü kurumlarda ve alanlarda da kuşaklar arası ilişkilerden bahsedilebilir (Canatan, 2016). Kuşaklararası dayanışmaya ek olarak gönüllü uğraşlar da bir toplumsal sorumluluk özelliği taşıyor ve yaşlı birey bu sorumluluğu diğerleri ile paylaştıkça bir işe yaradığını düşünür ve bundan dolayı mutlu olur (Görgün Baran, 2009). Bunun yanı sıra gönüllü çalışmalar, sosyal rol ve statülerin kaybını engelleyerek yaşlı birlerin ailesi dışında da sosyal ağlar kurmasına yardımcı olmakta, sosyal katılım ve teması sağlamakta, yaşam memnuniyeti üzerinde de çok yönlü etkisi bulunmaktadır (Palaz ve Adıgüzel, 2016). Ayrıca gençler ve yaşlıların birlikte yer aldıkları gönüllülük ve sosyal sorumluluk faaliyetleri, Türkiye’nin sosyal yapısını ayakta tutan dayanışma ve yardımlaşma değerlerinin gücü ile toplumsal bütünleşmeye ve kuşaklararası dayanışmaya dayalı ortak toplumsal bir bilince dönüşmeyi sağlama potansiyeli açısından değerli görülmektedir (Hablemitoğlu, 2012: 213). Son olarak Özmete (2017: 5)’ye göre de yaşlılar, geçmiş ve gelecek arasında köprü olur, toplumun süreklilik bilincini ayakta tutarlar. Kuşaklararası ilişkiler söz konusu olduğunda, çocuklar davranışları ve tutumları model alarak öğrendiklerinden dolayı yaşlılar ve çocuklar arasındaki etkileşim önemli bir eğitim ve sosyalizasyon ortamı olarak ortaya çıkar.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Canlılar için doğumdan ölüme kadar olan süreci kapsayan yaşlanma olgusu ve yaşlılık, insan ömrünün kaçınılmaz bir gerçeğidir. Teknolojik gelişmelerin ve yaşam kalitesinin yükselmesiyle artık beklenen ömür süresi uzamakta, bunun sonucunda da tüm dünyada ve Türkiye’de yaşlı nüfus oranları hızla artış göstermektedir. Buna bağlı olarak hayat boyu öğrenme ve aktif yaşlanma gibi kavramların önemi her geçen gün artmaktadır. Bu kavramların birbiriyle ilişkili olduğu ve birbirini desteklediği bu araştırma ile de ortaya konulmaktadır. Araştırma bulgularında ve TÜİK verilerinde belirtildiği gibi 60-64 yaş arasındaki yaşlılar hayat boyu öğrenme kurs ve etkinliklerine yoğun katılım göstermektedirler. Bu yaşlıların eğitim düzeylerinin lise ve üzeri olduğu görülmekte ve ilerleyen yıllarda eğitim seviyesi yüksek kadın-erkek yaşlı sayısının artacağı öngörülmektedir. Bu nedenle önümüzdeki ilk 20 yıl içerisinde bu bireyler için daha fazla rekreasyon alanlarına ve hayat boyu öğrenme ortamlarına ihtiyaç duyulacağı düşünülmektedir. Bu durumda hayat boyu öğrenme ve aktif yaşlanma arasındaki ilişkinin öneminin daha iyi anlaşılacağı tahmin edilmektedir.

Hayat boyu öğrenme kurs ve etkinliklerine katılmayı tercih eden yaşlılar hayattan geri çekilmek yerine topluma aktif katılarak hem sosyalleşmekte hem de daha sağlıklı ve kaliteli bir yaşam

sürmektedirler. Bu yaşlılar hayat boyu hep bir şeylerle meşgul oldukları için emekli olduktan sonra da bir köşeye çekilmek yerine topluma aktif bir şekilde katılmaya ve her türlü etkinliğin içerisinde yer almaya devam etmektedirler. Hayat boyu öğrenme kurs ve etkinliklerine katılmak yaşlıların üretime devam edebileceklerini, yeniden işe yarayabileceklerini keşfetmelerini ve kendilerine güven duymalarını, böylece de yaşam doyumuna ulaşmalarını sağlamaktadır. Ayrıca, bu tür kurs ve etkinliklerle aracılığıyla yeni kuşaklara kültür aktarımı yapılmakta, onların Türk halk müziği, sanat müziği, resim gibi sanat dallarını tanımaları ve sevmelerine katkıda bulunmaktadır.

Sonuç olarak hayat boyu öğrenme kurs ve etkinliklerine devam eden yaşlılar topluma aktif bir şekilde katılmakta ve sosyal izolasyondan korunmaktadırlar. Bunun yanı sıra yaşlılar emeklilikte de bir şeyler üretebileceklerini görmekte ve bunun hazzını duymaktadırlar. Ayrıca kuşaklararası dayanışma ve etkileşim yoluyla da kültürel aktarım sağlanmaktadır. Tüm bunların sonucunda yaşlı bireyler, her yönden daha sağlıklı, aktif ve kaliteli bir yaşlılık dönemi geçirebilmektedirler. Bu nedenle, yerel yönetimler tarafından aktif yaşlanmayı destekleyen hayat boyu öğrenme fırsatlarının sunulması oldukça önemlidir. Ancak bu alanda daha fazla hizmetin sunulmasına ve bunun için de yaşlıların taleplerinin dikkate alınmasına, ilgi ve ihtiyaçlarının belirlenmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Son olarak da bu tür hizmetlerin, belirlenen talepler, ilgiler ve ihtiyaçlar doğrultusunda çeşitlendirilmesi ve ülke çapında yaygınlaştırılması önem arz etmektedir.

KAYNAKÇA

- ABB Ankara Büyükşehir Belediyesi, (2017).<https://www.ankara.bel.tr/sosyal-hizmetler/yasli-hizmetleri/yasli-lar-lokali/>.
- Arun, Ö. (2008). Yaşlı bireyin Türkiye serüveni: Kaliteli yaşlanma imkânı üzerine senaryolar. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7 (2), 313-330.
- ASAGEM, (2005). T.C. Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü “Yaşlı ve Aile İlişkileri: Ankara Örneği”. Ankara: Afşaroğlu Matbaası.
- ASPB, (2011). Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü “Türkiye’de Yaşlılık Dönemine İlişkin Beklentiler Araştırması”, Ankara: KRY Yayıncılık
- Aydın, A.ve Sayılan Aydın, A. (2014). Aktif yaşlanma ile hayat boyu öğrenme arasındaki ilişkiye teorik bir bakış. *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*. 4(2): 76-81
- Betts Adams, K.,Leibbrandt, S. ve Moon, H. (2011). A criticalreview of theliterature on socialandleisureactivityandwellbeing in later life. *Ageing&Society* 31 (683–712).
- Boz, H. ve Dağlı, Y. (2017). Thecontribution of qualitativemethodsforidentifyingtheeducationalneeds of adults. *CypriotJournal of EducationalScience*. 12(4), 167–176. <https://www.sproc.org/ojs/index.php/cjes/article/view/2901>
- Can, M. (2012). “4-7 May 2012 Educationfor Active Ageingand Active Citizenship”. IV. Uluslararası Türkiye Eğitim Araştırmaları Kongre Araştırmaları Kitabı. İstanbul
- Canatan, A. (2016). “Yaşlılıkta Sosyal İlişkiler ve Kuşaklar Arası Etkileşim”, Yaşlılık Sosyolojisi, (Ed.) Harun Ceylan, Ankara: Nobel Kitap
- Ceylan, H. (2015). *Modern Hayat ve Yaşlılık*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık
- Creswell, J.W. (2016). *Nitel Araştırma Yöntemleri (Beş Yaklaşımına Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni)*. 3. Baskı. Ankara. Siyasal Yayın Dağıtım
- Çiççili, S. (2012). Aktif Yaşlanma: Fiziksel Boyut. *TheJournal of TurkishFamilyPhysician*. 3 (1), 6-12 <http://turkishfamilyphysician.com/makaleler/derleme/aktif-yaslanma-fiziksel-boyut/>

- Çolak, M., Özer, Y.E. (2015). Sosyal Politika Anlamında Aktif Yaşlanma Politikalarının Ulusal ve Yerel Düzeydeki Analizi. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi. 14(55), 115-124
www.esosder.org
- Dağlı, Y. (2018 a). *Yaşlılığa Hazır mıyız?* Ankara: Pegem Akademi
- Dağlı, Y. (2018 b). Yaşlılık Dönemindeki Bireylerin Yaşlılığa İlişkin Algılarının ve Yaşam Boyu Öğrenme İhtiyaçlarının Değerlendirilmesi, TurkishStudies–Educational Sciences Volume 13/27, Fall 2018, p. 499-530 DOI: 10.7827/TurkishStudies.14409 ISSN: 1308-2140 Skopje/MACEDONIA-Ankara/TURKEY
- DPT Onuncu Kalkınma Planı, (2014). T.C. Kalkınma Bakanlığı 10. Kalkınma Planı 2014-2018 Yaşlanma Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Ankara
- DSÖ Dünya Sağlık Örgütü, (2002). Active Ageing: A Policy Framework. http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/67215/1/WHO_NMH_NPH_02.8.pdf
- Erdoğan, A., Toprak M. (2012) DOI: 10.5961/jhes.2012.036 Hayat boyu Öğrenme: Kavram, Politika, Araçlar ve Uygulama. Yaş Grupları İtibariyle Hayat boyu Öğrenmedeki Farklılaşma http://higheredu-sci.beun.edu.tr/text.php3?id=1561_
- Erişen, Y. (2010). Education of the elderly in Turkey: their educational needs, expectations of educational programmes, and recommendations to the related sectors. Educational Research and Reviews Vol. 5 (12), pp. 794-801,
- Görgün Baran, A. (2008). Yaşlılıkta Sosyalleşme ve Yaşam Kalitesi. Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi, (2): 86-97
- Görgün Baran, A. (2009). Yaşlılığın Sosyal Boyutu. Hacettepe Üniversitesi GEBAM. Ankara. http://www.gebam.hacettepe.edu.tr/sosyal_boyut/yasliligin_sosyal_boyutu.pdf
- Güçlü, S. ve Uysal, M. (2011). Kırsal Bölgelerde Yaşayan Kadınlara Verilen Sağlık Eğitimi Programının Yetişkin Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi Yıl: 2011, Sayı: 34, Sayfa: 133-145*
- Hablemitoğlu, Ş. ve Özmete, E. (2010). *Yaşlı Refahı: Yaşlılar için Sosyal Hizmet*. Ankara: Kilit Yayınları
- Hablemitoğlu, Ş. (2012). “18-24 Mart 2012 Yaşlılara Saygı Haftası “Kuşaklararası Dayanışma Ve Aktif Yaşlanma” Sempozyumu Bildirileri, Ankara: Grafer Tasarım Baskı Ambalaj
- Kalaycıoğlu, S. (2012). “18-24 Mart 2012 Yaşlılara Saygı Haftası “Kuşaklararası Dayanışma Ve Aktif Yaşlanma” Sempozyumu Bildirileri, Ankara: Grafer Tasarım Baskı Ambalaj
- Kurtkapan, H. (2017). *Kentleşme sürecinde yaşlılık ve yerel yönetim uygulamaları: İstanbul örneği*. Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi. İstanbul.
- Lifelong Learning: A Tool for All Ages (2007) https://ec.europa.eu/eip/ageing/library/lifelong-learning-tool-all-ages_en
- Miser, R. (2013), *Yaşam Boyu Öğrenme- Kavram ve Bağlam*, Ankara: Ayrıntı Basımevi
- Narushima, M. (2008). More than just a dime: the health benefits of a community-based lifelong learning program for older adults, International Journal of Lifelong Education, 27: 6, 673-692,
- Narushima, Liu M. J. ve Diestelkamp, N. (2016). Lifelong learning in active ageing discourse: its conserving effect on wellbeing, health and vulnerability. Ageing & Society, Page 1 of 25.

- Okçabol, R. (2006). *Halk Eğitimi(Yetişkin Eğitimi)*. 3. Baskı. Ankara: Ütopya Yayınevi
- Onur, B. (2011). *Gelişim Psikolojisi (Yetişkinlik-Yaşlılık-Ölüm)*. 9.Baskı. Ankara: İmge Kitabevi Yayınları
- Özmete, E. (2012). 18-24 Mart 2012 Yaşlılara Saygı Haftası “Kuşaklararası Dayanışma Ve Aktif Yaşlanma” Sempozyumu Bildirileri, Ankara: Grafer Tasarım Baskı Ambalaj
- Özmete, E. (2017). Türkiye’de Kuşaklararası Dayanışmanın Değerlendirilmesi Projesi: Bilgi Notu. Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara.
- Palaz, F. S. & Adıgüzel, Y. (2016). Hollanda’daki göçmen Türklerin aktif yaşlanma tecrübeleri. *Sosyoloji Dergisi*, 36, 431-463
- Şanlı, S. (2012). *Başarılı Yaşlanma İçin Yaşlı Yetişkinlerin Eğitim İhtiyaçlarının Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara
- Şener A. (2009). Yaşlılık, yaşam doyumu ve boş zaman faaliyetleri, Hacettepe Üniversitesi Sosyolojik Araştırmalar e-Dergisi, <http://www.sdergi.hacettepe.edu.tr/yasamdoyumu.pdf>.
- TÜİK (2018), <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=24644>. İstatistiklerle Yaşlılar ve Türkiye 2017 Cinsiyete Göre Yaşlı Nüfus ve Yaşlı Nüfusun Toplam Nüfus İçindeki Oranı, 1935-2017. <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=21520>
- UNFPA, (2012). Ageing in the 21st century: A celebration and a challenge. United Nations Populations Aging Fund. New York, USA. <http://www.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/Ageing%20report.pdf>.
- Ünalın, P.C. (2012). Aktif Yaşlanma: Bilişsel ve Sosyal Boyut. *The Journal of Turkish Family Physician*. 3 (1), 13-17
<http://turkishfamilyphysician.com/makaleler/derleme/aktif-yaslanma-bilisel-ve-sosyal-boyut>